

ימי:

ר"ן

ואלו מותרין פרק שני נדרים

רש"י

מסורת הש"ס

 עין משפט ונר מצוה

בז א מיי פ"ג מהל' מירות הלכה יב:

»

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונאכל יעדל ספיקו ובי' הריני מיר עולם. י"ב עיין פ"ק דמיר דף ד ע"א: (ב) רש"י ד"ה אמר ליה וכו' דקמי הריני מיר שמשון דליחגי בה כי אמר הריני: (ג) ד"ה והמלא מיר שמשון דמי שאומר:

»

תוספות

על ספיקו לא מצי במגלה. וי"ת אמאי לא מצי מגלה זיאל עולות ושלמים ותנס נדנדה ויגלה עליהם ואי משום מטאת דמיר דליכא צדמה מ"מ מצי לגלח על העולה ועל השלמים בלא מטאת דלמחר צמיר אס גילה בלאח משלשמן יאל וי"ל מ"מ לא מצי מגלח כהלכות על גבי ג' בהמות מטאת עולה שלמים דאין מטאת צאה צדמה והלך אין יכול להציב על תנאי וכו' פירש בלא מצי לגלח משום דענד הקסא וממאן דאמר דקסאת כל הראש שמה הקסא דמספק אינו יכול לדמות לאו דקסאת הלכך הוי ספיקו חמור מודאי הלכך לא מחיית נפשיה בספיקא אכל צתמינת צנדיים אין ספיקו חמור מודאי: א"ל לא תניא: בשום מקום שמיר דמי יהודה צריכי מיר שמשון אס יש צכרי מאה כור: רב אשי אמר ההיא. דספק מירות דכרי דשרי ר' יהודה לאו טעמא משום דאין ארס מניסם עמנו לדבר ספיקו חמור מודאי אלא רבי יהודה משום רבי טרפון היא דבעי הפלאה וטעמא משום דמתפיקא לא משתבעד נפשיה וי"נ דהא צברק בית שמאי דמיר (דף ז.) מוחה בהיא דרבי יהודה דכרי פליג אהיא דר' יהודה משום רבי טרפון לכ"נ דה"ק היאך דמיר שמשון דפליג רבי יהודה לאו רבי יהודה אליבא דנפשיה היא דודאי מודה רבי יהודה גבי מיר שמשון כיון דאין ספיקו חמור מודאי אלא ר"י משום רבי טרפון היא דבעי הפלאה ופריך ממי איריא נגנזו ואס תאמר התינה לפי ראשון דקאי ההיא כרבי יהודה משום רבי טרפון להאיא דלעיל דקסמ מיר אלא לפירוש שז דהא דר' יהודה משום ר' טרפון לא קאי אלא אהיא דמיר שמשון מאי פריך מאי אירא נגנז והא צתלמא דמיר שמשון לא

קמי נגנז וי"ל דכ"ל צדכיי"ת צתלמיה דשמשון קמי נגנז להודיעך כחו דר"ש וכו' וי"ת המינח לפי קמא דרב אשי אצרייתא דלעיל קאי דקמי נזי הר סתם אכל לפירוש שז דרב אשי אצרייתא דקמי מיר שמשון קאי א"כ היכי מיירי בה ר"ש והא אמר ר"ש פ"ק דמיר (דף ז.) האומר מיר שמשון לא אמר כלום וי"ל דכרייתא דקמי והמלא מיר שמשון לא קמי בה מיר שמשון לצדו אלא שנה בה מיר שמשון וסתם מיר והשמת שונה בה מיר סתם להודיעך כחו דרבי שמעון דמעיל בספיקא אע"ג דספיקא חמור מודאי ותנא ממי מיר שמשון להודיעך כחו דרבי יהודה דשרי אע"ג דאין ספיקו חמור מודאי וטעמא הפלאה כז' טרפון דקאמר רב אשי:

הצאה על הספק: **אמר הריני מיר עולם מאי**. דהא צרייתא דאס יש צכרי הזה מאה כור סתמא תניא ויש צמשמע אפילו מיר עולם ואפ"ה שרי רבי יהודה אע"פ שאין ספקו חמור דהא ודאי נמי לא

מצי מגלח: **הריני מיר שמשון מאי**. צתער: **א"ל לא תניא**. דסתמא לא משמע מיר שמשון: **והטניא מיר שמשון**. דאיכא צרייתא דתנא צדהיא דר' יהודה מתיר צאומר הריני מיר שמשון אס יש צכרי הזה מאה כור והלך ומלאו שנגנז: **אי תניא תניא**. ולא ידענא לפרוקא דלא תקשי אהיא דאין אגשי גליל מצירין תרומת הלשכה דמשמע הא מצירין אסורין. א"נ אי תניא תניא ומיר תנאי אליבא דרבי יהודה: **אין אחד מהם מיר**. צמס' מיר (דף ז.): תנן לה צשנים שהיו מהלכין צדקן וראו אחד בלא כנגדן אמר אחד מהן הריני מיר שזה איש פלוני אמר צכרו הריני מיר שאינו ר"ט אומר אין אחד מהם מיר ויהיב רבי יהודה משמיה טעמא למילתיה לפי שלא ניתנה מירות אלא להפלאה כלומר שאין מירות חל עד שיפרש אותה בלא שום תנאי כדכתיב:) כי יפילא דמשמע שיפרש ולא שיקבל אותה על הספק הלכך צרייתא דהאומר הריני מיר שמשון אס יש צכרי הזה מאה כור דלא הוי מיר כותיה: **אלא להודיעך כחו דר"ש דאע"ג דנגנז וכו'**. וכי תימא לימני דכי אימא צענייה להודיעך כחו דרבי יהודה דכחא דהיתרא עדיק לימא דכיון דטעמא משום דלא נתנה מירות אלא להפלאה ליכא כחא דהיתרא טפי כי אימא צענייה משנגנז או שאדא צכל השתא דנקיט לה צנגנז אשמעינן צבותא דר"ש דלא חייס לנמירות

דהפלאה ועוד דמעיל נפשיה לספיקא: **הא מצירין אסורין אמא ספיקא לחומרא וכו'**. הא דפריך מדיוקא דרישא אדיוקא דסיפא ולא פריך מרישא לסיפא דרישא קמי סתם תרומה ציהודה אסורה אלמא ספיקא לחומרא וסיפא קמי סתם חרמים ציהודה מותרין אלמא ספיקא לקולא משום דה"ל לדחויי דלמא לעולם ספיקא לקולא ורישא היינו טעמא משום דציהודה מפני שהיו רגילין הרבה צתרומת הלשכה לא היו קורין לתרומת הגורן תרומה סתם. אי נמי לאידך גיסא דלעולם ספיקא לחומרא וסיפא דקמי סתם חרמים ציהודה מותרין היינו טעמא דמתוך שהיו כהנים הרבה מציין צנייהן ורוב חרמיהן היו לכהנים לא הוו קרי לחרס גצו חרס סתם אכל דיוקא דרישא אדיוקא דסיפא קשיא: **אמר אביי סיפא רבי אלעזר צרבי דזוק היא**. דמתני' תרי תנאי היא היא רישא רבי יהודה דס"ל ספיקא לחומרא ולדידה אין ה"נ דסתם חרמים ציהודה

מירות אלא להפלאה. דצענין צשעת שגדר שיהא יודע אי הוי מיר: **אי הכי**. דמשום הכי מתיר דלא ניתנה אלא להפלאה: **מאי איריא נגנז**. אפילו אימיה צענייה נמי כיון דצשעת הגדר לא הוה צציר ליה דלא הוה ידע אי היה ציה מאה כור אע"ג דהוה אפשר למודדן: **אלא להכי תניא נגנז או אצד להודיעך כחו דר' שמעון**. דלמר אע"ג דנגנז דלא אפשר למודדן קאמר ר' שמעון: **הא מצירין אסורים**. אע"ג דמספקא לן אי מתרומת הלשכה קאמר אי מתרומת הגורן: **אלמא ספיקא לחומרא**. להכי פריך מקיפא. [ואע"ג דמרישא ננמן] איכא למיפך דקמי ר' יהודה אומר סתם תרומה ציהודה אסורה אלמא ספיקא לחומרא אלא קמ"ל דצין רישא וצין סיפא קשיא לאידך רישא וסיפא להכי פריך דסיפא לסיפא: **ר' אלעזר צרבי דזוק אומר סתם חרמים צגליל אסורים לפי שאין מצירין אלא חרמי שמים**. הא אס היו מצירין חרמי כהנים נמי סתמן מותר דספיקא לקולא ורישא ר' יהודה וסיפא ר' אלעזר:

הא מצירין אסורין. ואע"ג דצתסת נדר וספק אי צתרומת הלשכה אי צתרומת הגורן דמעיל איניש נפשיה לספיקא דאמרין על דעת תרומת הלשכה נדר: **גבי כרי**. להכי מתיר ר' יהודה: **קסבר לא מעיל איניש וכו'**. וכיון דספיקו חמור מודאי ודאי לא מעיל נפשיה צאותה ספיקא לחומרא אלא על דעת כן ודאי נדר שאס הכרי צעין דמשכח ליה אס יש שס מאה כור דליהוי מיר דענייה אכל לא משכח ליה צעין דליהוי מיר מספיקא לחומרא לא דגבי מיר מספיקא הוי חומרא יותר מודאי: **דאילו נצצין מיר ודאי**. איכא הא קולא דלסוף מירותו מגלח ומציא קרבנו ונאכל ואילו ספק מירות דנגנז הכרי לא מצי מגלח לפי שאינו מגלח אלא על קרבן והא לא מצי לאיתויי קרבן דללמא לא מיר הוא וקא מייתי חולין לעורה הלכך לא מעיל נפשיה צהאי ספיקא. אכל גצי תרומה אמרין מעיל נפשיה לספיקא דאפי' אמרין תרומת הלשכה מספיקא לא הוי טפי חמורה [ספק יותרן] מודאי (יותר) אס אמר צפירוש היי עלי כתרומת הלשכה: **אמר האי הריני מיר עולם**. אס יש צכרי הזה ק' כור דהכא ליכא למימר ספיקו חמור מודאי דאפילו צודאי דמדד הכרי ויש צו ק' כור לא יתגלח לעולם מאי איכא למימר אמאי לא מעיל נפשיה לספיקא: **[מיר עולם נמן]**. אפילו היכא דלמר הריני מיר עולם הוי נמי ספיקו חמור מודאי דאילו מיר עולם ודאי הכציד עליו שצרו מיקל צתער ומציא ג' צהמות חטאת ועולה ושלמים דצין מיר ואילו ספק מיר עולם לא מצי לאיתויי קרבן דשמא לאו מיר הוא: **אמר הריני מיר שמשון**. דלא מגלח לעולם

כלל מאי איכא למימר אמאי קאמר רבי יהודה מותר הא ליכא למימר דספיקו חמור מודאו: **אמר ליה לא תניא**. לא אשכחן שום צרייתא דקמי הריני מיר שמשון (א) דליתיה כלל וכי אמר הריני מיר שמשון דליחול עליה מירות כלל משום דשמשון לא ילא מירות מפיו דהא הוה מטמא למתים כי הוה קטיל להו הלכך לספיקא לא עייל נפשיה: **והטניא מיר שמשון**. (א) שאומר הריני מיר שמשון הרי הוא מיר שמשון ואינו מיקל צתער ומטמא למתים כשמשון: **אי תניא תניא**. אי משכחת צרייתא תניא דאיכא לתרוצי הכי משום הכי מתיר ר' יהודה דלא מעיל איניש נפשיה לספיקא וליכא למירמא דרבי יהודה: **רב אשי אמר ההיא**. צרייתא דכרי דמתיר רבי יהודה כספק מירות ר' יהודה משום ר' טרפון היא: **אין אחד מהם מיר**. שנים שהיו עומדים ואמר אחד הריני מיר אס זה איש פלוני שצא כנגדנו ואידך אמר הריני מיר אס אינו הוא: **אין אחד מהם מיר**. והאילו צבשעת הגדר לא היה צצור לאחד מהן: **שלא ניתנה מאי הכי**. דמשום הכי מתיר דלא ניתנה אלא להפלאה: **מאי אפשר למודדן**. דלמר אע"ג דנגנז דלא אפשר למודדן קאמר ר' שמעון: **הא מצירין אסורים**. אע"ג דמספקא לן אי מתרומת הגורן: **אלמא ספיקא לחומרא**. להכי פריך מקיפא. [ואע"ג דמרישא ננמן] איכא למיפך דקמי ר' יהודה אומר סתם תרומה ציהודה אסורה אלמא ספיקא לחומרא אלא קמ"ל דצין רישא וצין סיפא קשיא לאידך רישא וסיפא להכי פריך דסיפא לסיפא: **ר' אלעזר צרבי דזוק אומר סתם חרמים צגליל אסורים לפי שאין מצירין אלא חרמי שמים**. הא אס היו מצירין חרמי כהנים נמי סתמן מותר דספיקא לקולא ורישא ר' יהודה וסיפא ר' אלעזר:

איטן אליבא דר' יהודה תנא דמיר שמשון סבר לא מעיל איניש נפשיה לספיקא ותנא דספק תרומה ציהודה סבר מעיל איניש נפשיה לספיקא: **ההיא ר"י** בשום ר"ם היא. דר"י דכרי היינו ר"י משום ר"ט ולא משום דעיל נפשיה לספיקא דאפי' מגדד הכרי ואפי' היו צו מאה כור לא הוי מיר כיון דצשעת שקבל עליו הנמירות לא היה צצור לו אס יהיה צכרי מאה כור: אין אחד מהן מיר. שנים שהיו יושצין ואחד עובר לפניהם אמר אחד הריני מיר אס הוא מיר אמר השני הריני מיר אס אס אינו מיר וממה נפשך אחד מהם היה לו להיות מיר ואפי"ה לא הוי מיר: שיא צתנה מירות אלא להפלאה. דכתיב איש כי יפילא שיהיה צצור לו צשעת קבלת מירות בלא שום ספק: **הא מצירין אסורין**. ה"נ הוה מצי למפך מרישא אלא תימא ליה לדקדק מטולה מתני': **סיפא ר"א בר' צדוק היא**. לפי שמצירין את שמיהן אכל צגליל אין מצירין תרומת הלשכה אכל מצירין הס חרמי כהנים ואפי"ה חרמים שלהם אסורים ור"א צרבי דזוק סבר דאין מצירין דאי היו מצירין ה"א ספיקן להקל כנו ציהודה דמותרין לפי שמצירין שמהן:

(א) [מיר ד, ז.], (ב) [שבת קטו: וס"ז,] (ג) [לנקמן כה.], עירובין פב. מיר לה. סב. סנהדרין כה. מאניה י. [וסוספתא מיר פ"ג,] (ד) [לנקמן סא:], (ה) [וסוספתא ספ"א,] (ו) צב"א: [מסופא דסיפא,] (ז) [צמדבר ו,]

»

מוסף רש"י

אין אחד מהם מיר. שנים יושצין ואחד עובר, זה אומר פלוני העובר מיר הוא, זה אומר אינו מיר, ואמר אחד הריני מיר אס כמותו הוא שהוא מיר, ומציוו אומר הריני מיר אס כמותו הוא שאינו מיר, ושניהם מתכוונים למירות, וממא כחמד מהם, ואמר ר' טרפון אין אחד מהן מיר, שעל הספק אומר דכרי חטילה ואין זה הפלאה, דכי יפילא איש פירש משמע וסנהדרין כה. וכע"ז ערובין פב. וחגיגה (א) **לפי שלא ניתנה מירות**. להיות מיר צתלייה וספקא, אלא להפלאה. דהפלאה ודאית מפורשת (חגיגה א) שיאא מדיו מפורש על הודא, ולא צמורת ספק אי מיר אותו דהא כנגדו (ערובין שס).

»

פירוש הרא"ש

הא מצירין אסורין. מרישא נמי הוה מצי למיפך אלא דבעי למיפך מכלול מתני': **אלא אמר רבא היינו טעמא** דר' יהודה. וכולה מתני' כרבי יהודה צנדיים דאין ספיקן חמור מודאן מעיל נפשיה לספיקא צמיר דספיקו חמור מודאי לא מעיל נפשיה לספיקא הלכך מתני' דנדיים דכרי הכל ומתמנין דמירות כז' יהודה: **על ספקו לא מצי מגלח**. דלא מצי לאיתויי קרבן מספק דלמא מעיל חולין לעורה: **אמר הריני מיר עולם מאי**. דהשתא אין ספקו חמור מודאי דאין מגלח לעולם: **ההביר דשעיריבויקא בהעיר**. כשצטרו מכציד עליו: **מביא ג' בהביות**. חטאת עולה ושלמים ומגלח אכל מירות ואינו ספק ואסור כיון וצטומלמא מת: מיר שמשון. דאינו מיקל מאי איכא למימר: **א"ל לא תניא**. דר' יהודה הוה מיקל ביה כיון דאין ספקו חמור מודאי: **תניא מיר שמשון**. רב אדא בר אבהו היה שונה הריני מיר שמשון אס יש צכרי וכו' ור' יהודה ממיר: **אי תניא תניא**. ולהוא תנא לית ליה קך סברא דאמרין אליבא דר' יהודה ולדידה מיי תנאי